

SUNDHEDSSTYRELSEN

Videnscenter for værdig ældrepleje

Følelsesmæssig påvirkning i relationsarbejdet

Februar 2024

Anneke Dapper-Skaaning og Susanne Sondrup Eriksen

Konsulenter på VVÆ's rejsehold

Program for temadagen

Fra kl. 8:30 er der kaffe/te og morgenbrød

9:00 Velkomst og introduktion

9:15 Betydning af den faglige relation

10:15 Pause

10:30 Mine følelsesmæssige påvirkninger

12:00 Frokost

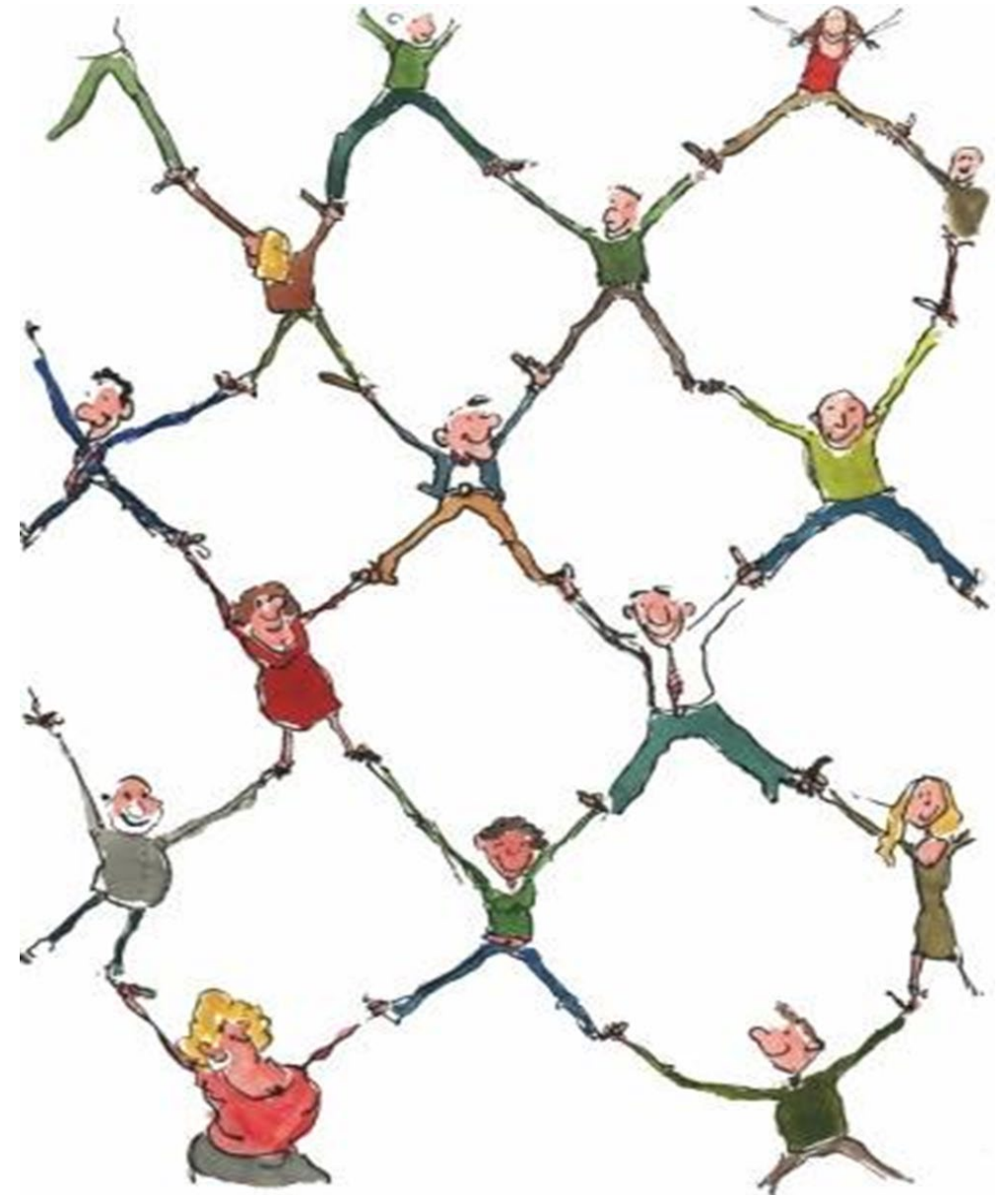
12:45 Metoder og modeller

14:00 Kaffe

14:15 Hvordan kan jeg arbejde med det her på min arbejdsplads?

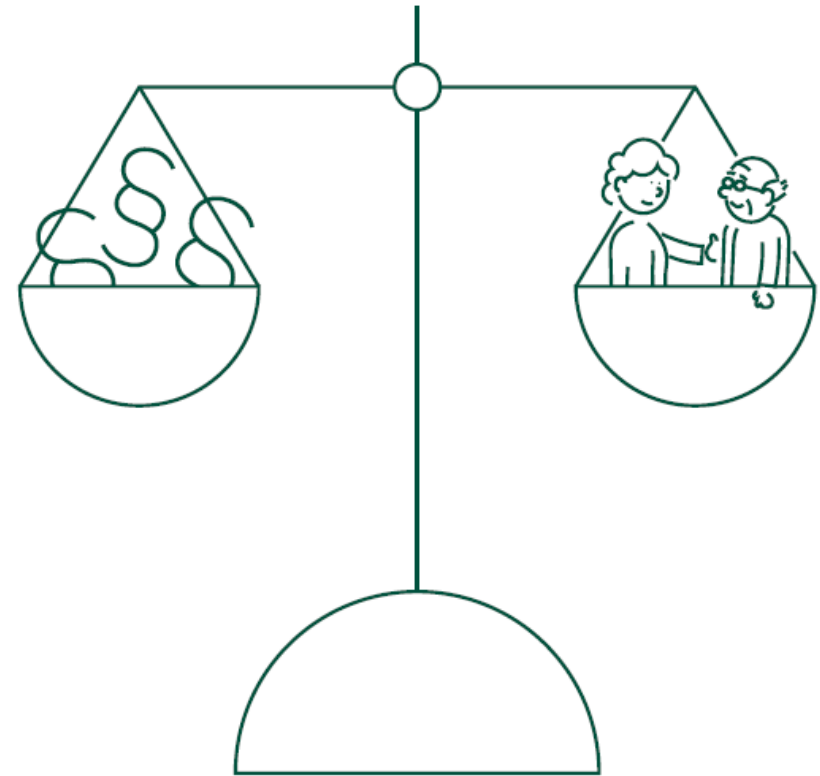
15:00 Evaluering – og afslutning på dagen

15:30 Tak for i dag.

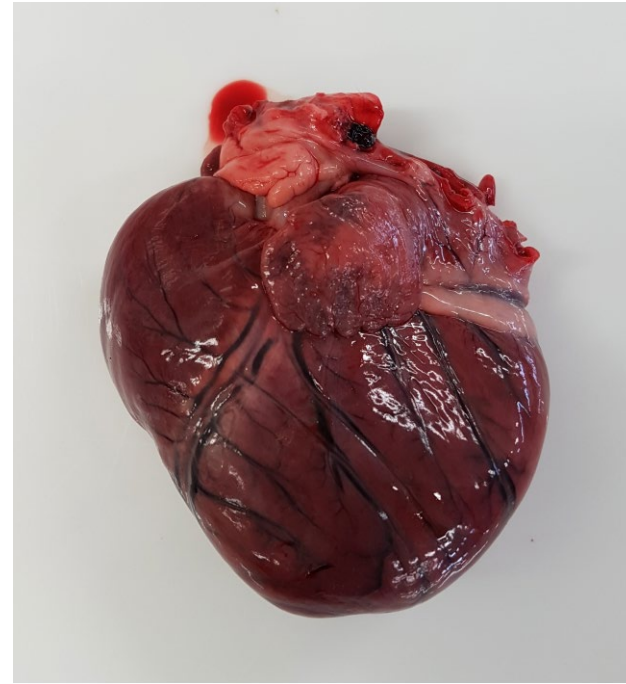

At skabe mest mulig trivsel

... for det enkelte menneske

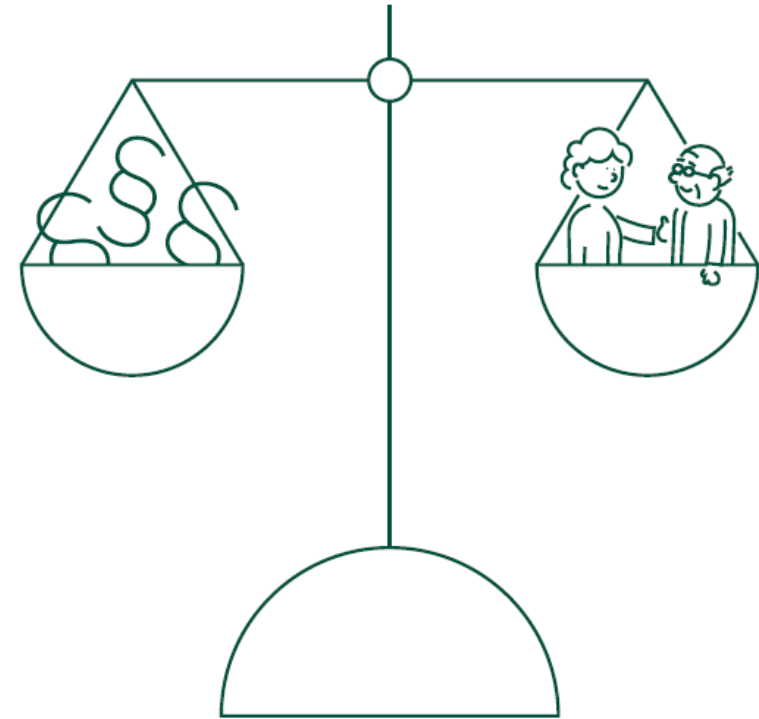
Faglighed eller varme hænder og store hjerter?

Obs! Faldgrube

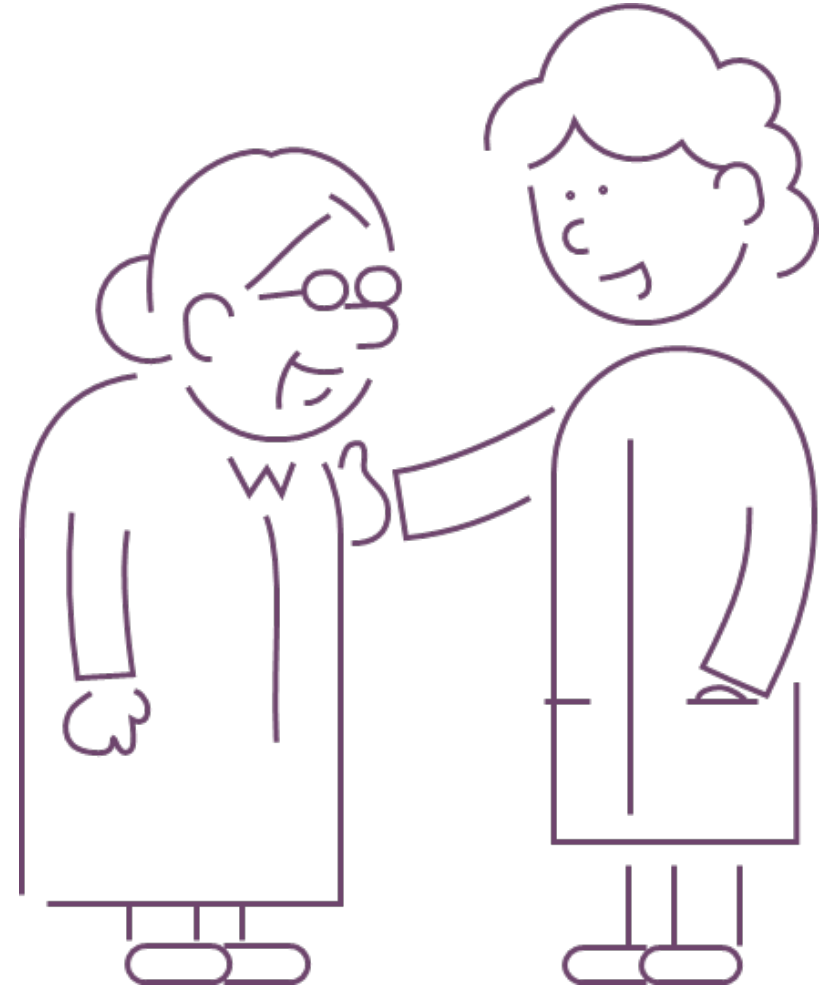
Når vi ikke kender til en faglig måde at arbejde med og tale om relationer, kommer vi til at falde tilbage til det, vi kender, dvs. til relationer i vores privatliv.

At gøre sig
fortjent til
at få lov til

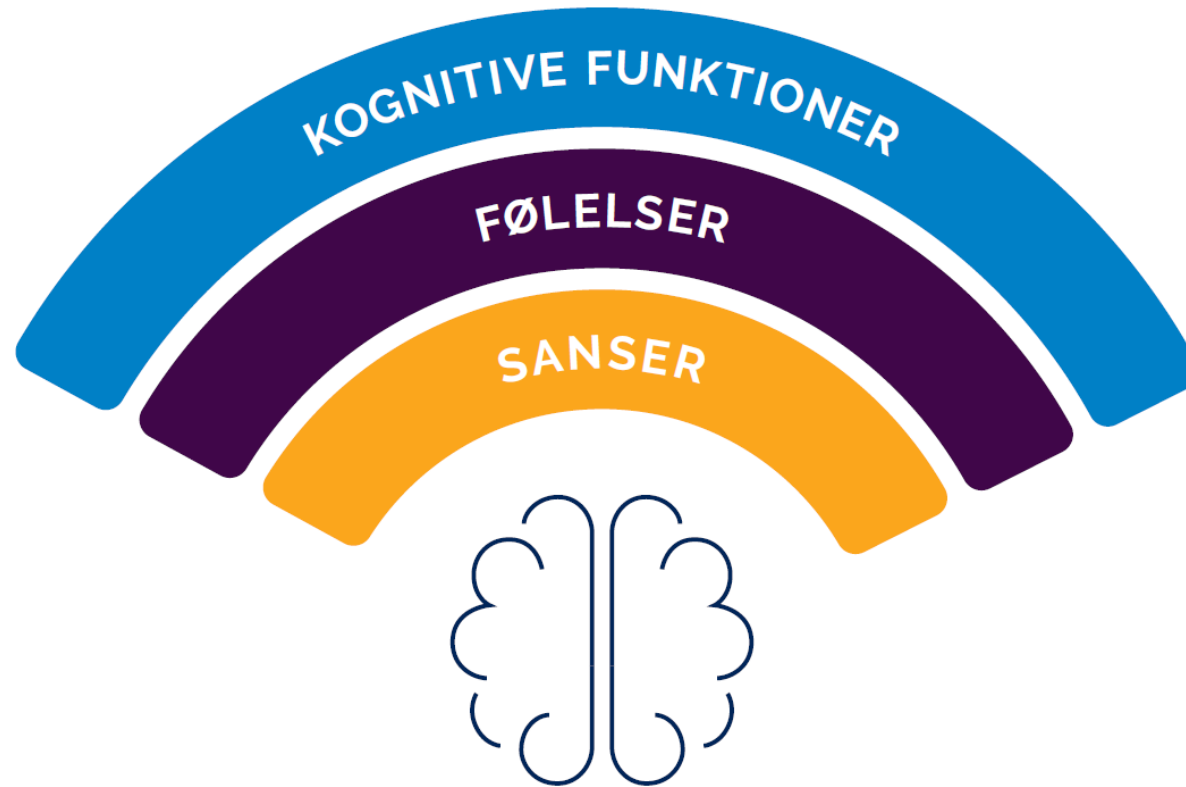

Relationsarbejde som fundament

- Faglig forpligtigelse
- At arbejde med mennesket og menneskets ressourcer
- Finde balance mellem praktiske og relationelle opgaver
- Den professionelle omsorg og relation
- At yde omsorg fremfor at give omsorg

Relationer dannes i følelseslaget

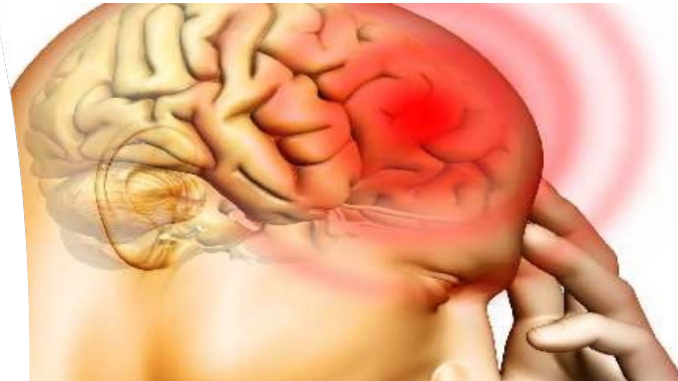

Dobbeltperspektiv som udgangspunkt i relationsarbejdet

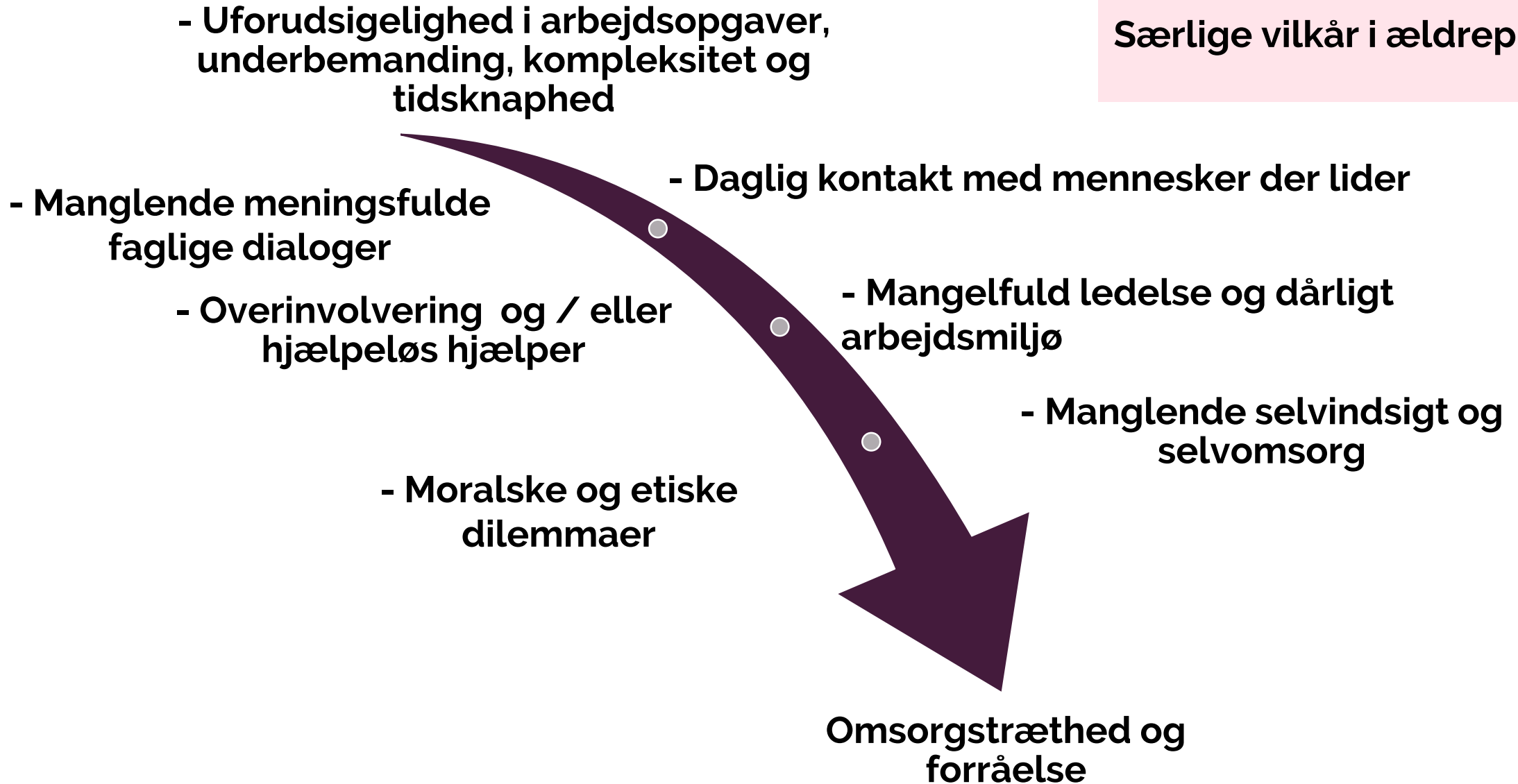
Først når jeg føler mig forstået, kan jeg flytte mig!

I er jeres redskab og redskabet skal passes og plejes, smøres og vedligeholdes

Særlige vilkår i ældreplejen

Men hvad er professionalitet egentlig?

- Jeg kan genkende, at jeg bliver påvirket - og gør noget ved det
- Jeg laver relationer med dem, jeg normalt ikke vil lave relationer med
- Jeg bruger det personlige professionelt
- Mere end bare at rumme

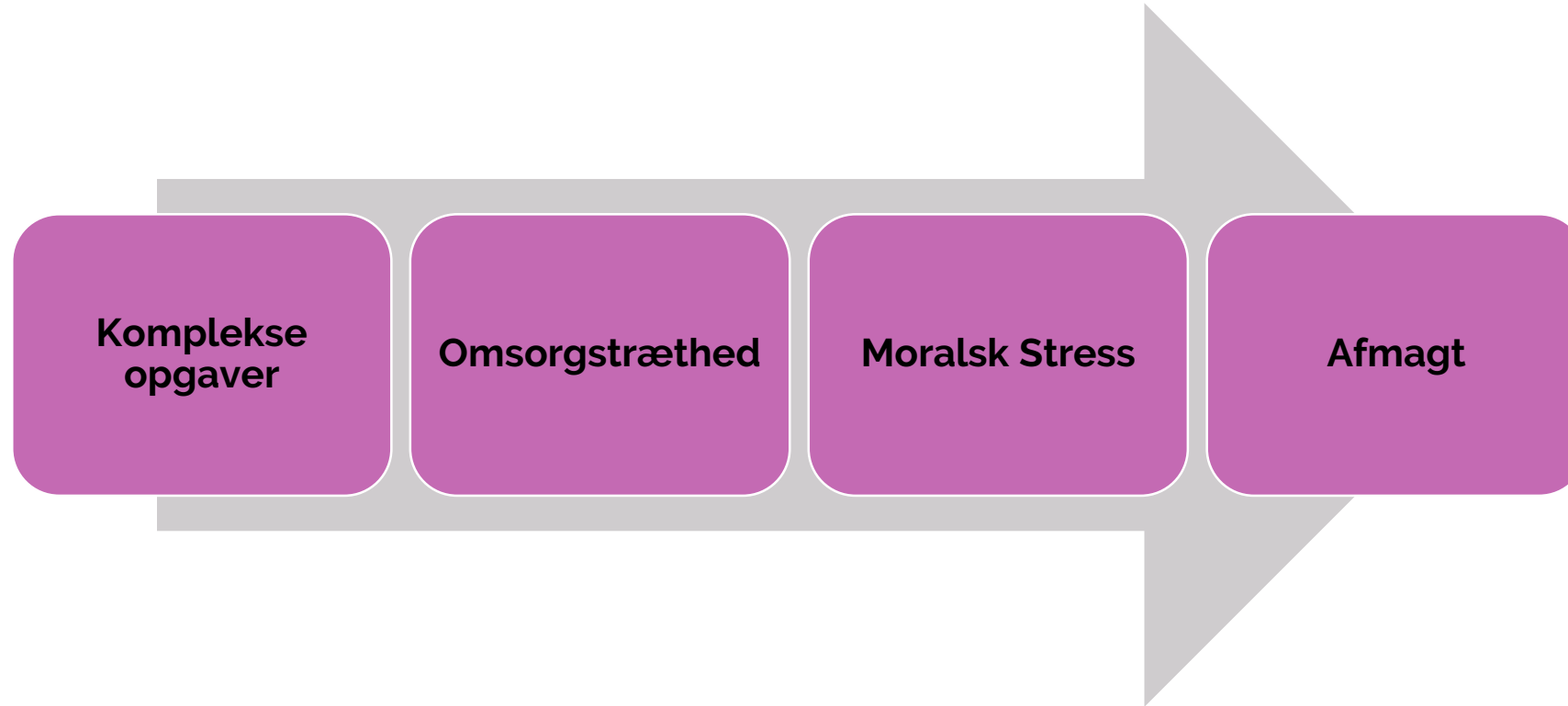

Det er undervurderet, hvor svært det er

Vi skal tale højt og åbent om, at det er en kompleks verden, hvor man føler sig utilstrækkelig. Det er undervurderet, hvor svært det er (leder, plejehjem).

Kilde: Rapport fra VIVE: Når arbejdet udmatter, 2023.

Hvordan opstår afmagt?

"Ingen mennesker kan holde til hvad som helst. Alle har et "breaking point" – et punkt, hvor man ikke kan holde til mere" (Rikke Høgsted, belastningspsykologi.dk)

Moralsk stress - og etik i sygeplejen

- Følelse af svigt relateret til ens egne faglige krav
- Undgåelsesadfærd / galopimage / mestringsstrategi
- Når man deltager i noget der opfattes forkert
- Interne forhindringer (omsorgstræthed)
- Eksterne forhindringer (vilkår)
- Skyld, skam, afmægtighed – medfører følelse af faldende selvværd

Kilde: Benjamin Bøgeskov mfl.: Etik i sygeplejen, 2022.

Hvordan kan vi håndtere afmagt?

- At vende afmagten indad
Det er min egen skyld
- At vende afmagten udad
Det er andres skyld
- At forholde sig fagligt
Faglig refleksion

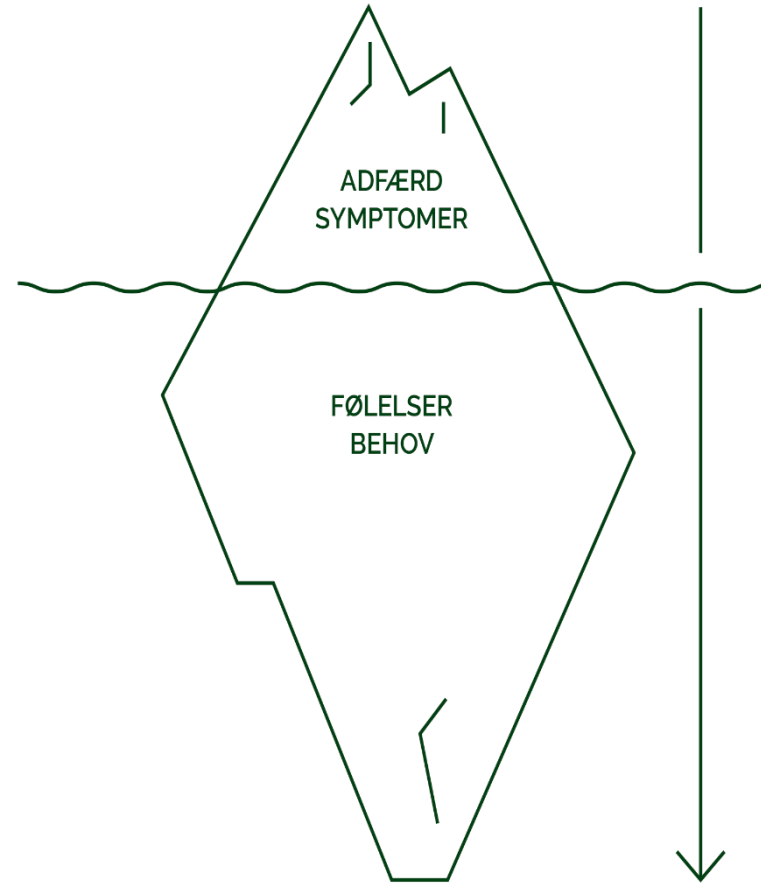

Forråelse er et tegn på, at der er noget, der er svært - og der er brug for hjælp

Forstå frem for at dømmе og give skyld

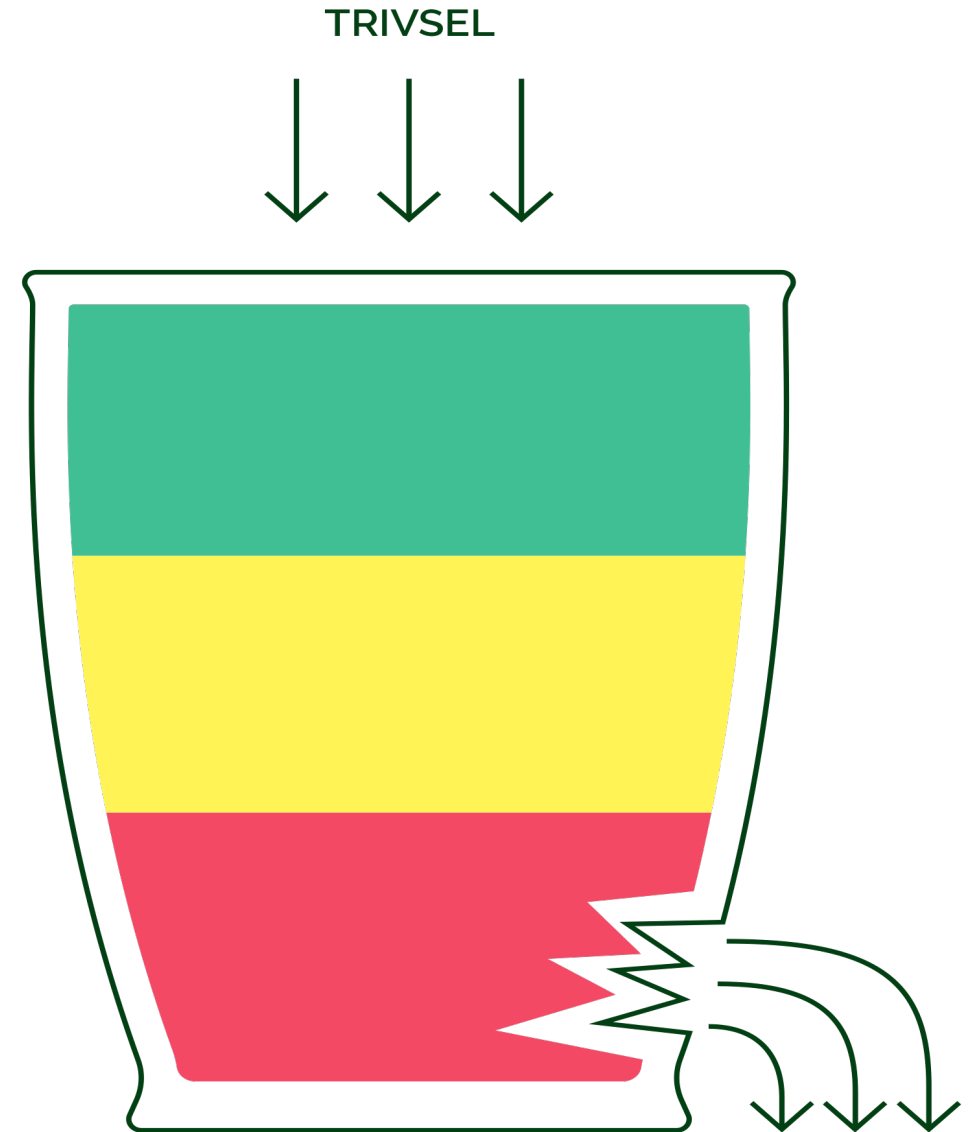
Forråelse er ikke en undskyldning, men en forklaring

Forråelse kan være et tegn på, at der er noget der er svært - og der er brug for hjælp

Vores egen kognitive reduktion

- Knaphedens psykologi
- Hvordan vi som professionelle kan blive påvirkede af ikke at trives i vores arbejde

Reaktionsmønstre – balance og udsving

**Reaktioner på
psykologisk ubalance**

At være tykhudet, eller
underinvolveret

**Når kravene overstiger
ressourcerne**

At være tyndhudet, eller
overinvolveret

Inspiration fra Rikke Høgsted

At være afstemt, her er
der balance

Eksempler på overinvolvering, afstemt og underinvolveret

–Overinvolvering:

- Familiaer
- Utryghed
- Tyndhudet
- Vred
- Frustreret
- Sorg
- Offer
- Omklamrer
- Håbløshed

–Afstemt

- Håb
- Sympati
- Rolig
- Engagerer
- Nysgerrig
- Undersøgende
- Hypoteser
- Faglighed
- Medfølelse

–Underinvolvering

- Forråelse
- Benægtelse
- Numbing
- Tykhudet
- Autoritet
- Ligegyldighed
- Følelseskold
- Bagatelliserer
- Ignorerer

Faresignaler fra grupper

Høje følelsesmæssige krav kan se meget forskellige ud og kan komme til udtryk ved fx:

- Tab af motivation
- Klikedannelse/konflikter
- Dårligt forhold til samarbejdspartnere
- Vrede/utilfredshed
- Destruktiv humor
- Dårlig/nedladende tone

Kan I genkende?

Konfliktskyhedstrappen

5. Intet er mere muligt

4. Man bagtaler

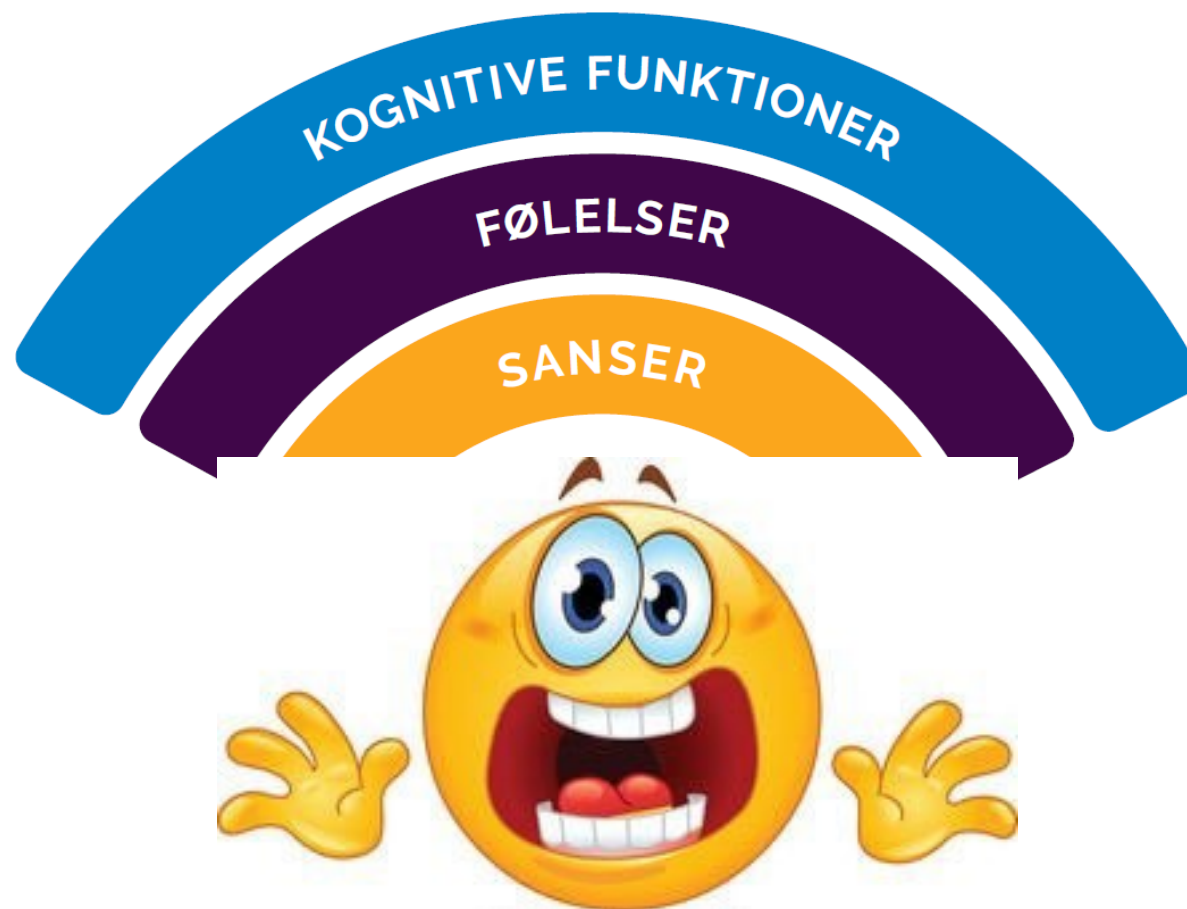
3. Man trækker sig

2. Indre billeder

1. Uoverensstemmelse

Følelser smitter, sekundair følelsesmæssig påvirkning

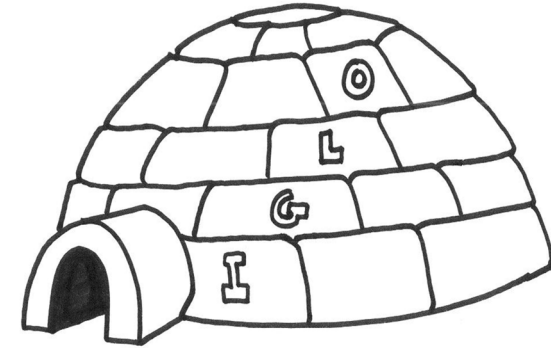
Ansvar og Alarmberedskab

5 skridt til at undgå forråelse kollegialt/ledelse

- Erkend og tal om, at forråelse er en risiko
- Opdag faresignalerne
- Brug den nuancerede samtale i psykologisk tryghed
- Undersøg de afmagtssituationer og afmagtsfølelser, der har gjort forråelsen nødvendig
- Find faglige alternativer til at dæmpe afmagtsfølelserne

Kilde: Dorte Birkmose

Din arbejdsplads

- Hvordan taler I om din arbejdsplads om følelsesmæssige påvirkninger eller det der er svært som påvirker?
- Hvad har I fået af ideer i dag, som I kunne bruge i på jeres arbejdsplads

Opsamling

Tak for i dag - og følg os gerne!

sst.dk/da/vaerdighed

facebook.com/vaerdighed/

linkedin.com/company/vaerdighed/

Husk vores GRATIS:

- E-læring - laeringomvaerdighed.dk
- Webinarer
- Fra praksis til praksis (film og cases)
- Analyser mv.

Se mere på hjemmesiden:

[Vi tilbyder - Videnscenter for værdig ældrepleje - Sundhedsstyrelsen](#)

Vil du vide mere, så her forslag til at læse

Bøger

- *Belastningspsykologi* af Rikke Høgsted
- *Ida er pisseprovokerende* af Rikke Smedegaard Hansen
- *Mennesket er motiveret* af Dorthe Birkmose
- *Når gode mennesker handler ondt* af Dorthe Birkmose
- *Tilknytning og omsorgsarbejdet* af Sarah Daniel

Rapporter (hent via link)

- ["Uden relationer kommer vi ingen vegne" - og](#)
- ["Når arbejdet udmatter" - VIVE analyse for Videnscenter for værdig ældrepleje \(sst.dk\)](#)

Sundhedsstyrelsens demenshåndbøger:

<https://www.sst.dk/da/viden/demens/anbefalinger-og-haandboeger/haandboeger>

Læs særligt om perspektivskifte

Hvis du har lidt tid til at læse:

Hvis du var i Karinas sted af Iben Ljungmann:

<https://socialpaedagogen.sl.dk/arkiv/2017/11/hvis-du-var-i-karinas-sted/>

Hvis du har lidt længere tid til at fordybe dig:

Perspektivskifte som metode af Iben Ljungmann, side 10-23

- i medlemsbladet: Systemisk Narrativt Forum, nr. 11, 2018:

<https://dorthebirkmose.dk/wp-content/uploads/2018/11/Ljungmann-Perspektivskifte-som-metode.pdf>

Links – direkte til mere på flere kanaler

Videnscenter for værdig ældreplejes hjemmeside

- Inspirationsmateriale, 2023: [Forebyggelse af omsorgstræthed og forråelse inspirationsmateriale - Sundhedsstyrelsen](#)
- Når arbejdet udmatter. VIVE, 2023 - [Analyse om omsorgstræthed - Sundhedsstyrelsen](#)
- Faglig ledelse, analyse fra 2023 - [Analyse af faglig ledelse i ældreplejen - Sundhedsstyrelsen](#)
- Tema: Ledelse og organisering – om faste teams: [Organisering i teams - Sundhedsstyrelsen](#)
- VVÆ's metoder og redskaber, herunder refleksionskort: [Redskaber - Videnscenter for værdig ældrepleje - Sundhedsstyrelsen](#)

Video og korte film (evt. omtalt på temadag)

- Dorthe Birkmose: Når afmagt bliver til forråelse - https://www.youtube.com/watch?v=IV_o-KC-pml
- Dorthe Birkmose om knaphedens psykologi - <https://www.youtube.com/watch?v=hrnNxvJQ33s>
- FOA's kampagne "Sig det højt – gør det fagligt", 2021 - flere videoer med Dorthe Birkmose, fx <https://www.youtube.com/watch?v=VTsdLizAZg4>
- Fra webinar med Rikke Høgsted, 2022 - [Film: Mellem begejstring og belastning i ældreplejen - uddrag af webinar - Sundhedsstyrelsen](#) – herunder om "Fiskerbænken"

Podcast

- [Brinkmanns briks | Bliver man ond af at være sød? | DR LYD](#) – med [Dorthe Birkmose](#), psykolog og foredragsholder, og Rikke Høgsted, psykolog og stifter af [Institut for belastningspsykologi](#)

Andre udgivelser – og andet relevant som omtalt

Fund på nettet

- Anneke Dapper-Skaaning: Demenssprog, 2023. Forlaget Frydenlund. URL: https://www.williamdam.dk/demenssprog__3560076
- BFA – Branche, Fællesskab, Arbejds miljø: [bfa-redskaber-kollektive-og-individuelle_web.pdf \(godtarbejds miljo.dk\)](#) – herunder fx om 'lejrbalet'
- Helle Hein: En giftig stresscocktail (om moralsk stress, se kapitel 8 - https://youtu.be/a_UDHJuonWk). Udkommer den 27. marts 2023 – se [\(25\) Post | LinkedIn](#)
- Michelle Obama: Lyset i os alle. Politikens Forlag, 2022. URL: https://www.saxo.com/dk/lyset-i-os-alle_bog_9788740080155 (anbefalet af deltager Elena C.)

Begrebsdefinitioner

- Mentalisering - [Hvad er mentalisering? | Center for Mentalisering](#)
- Moralsk stress - fx <https://dorthebirkmose.dk/naar-det-faglige-raaderum-bliver-for-lille-opstaar-den-moralske-stress/>
- Triage - [triagering - Nye Ord i Dansk - DSN](#)

Tak for denne gang – kontakt os

Navn: Anneke Dapper-Skaaning

Telefon: 2711 5838

Mailadresse: xands@sst.dk / anneke@demens-psykolog.dk

Navn: Susanne Sondrup Eriksen

Telefon: 2384 8342

Mailadresse: eks_suer@SST.dk / kontakt@susannesondrup.dk

